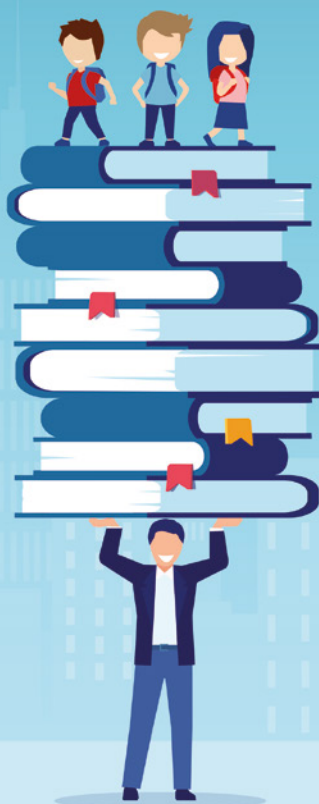

Rola dyrektora szkoły w tworzeniu i wdrażaniu procedur postępowania w trudnych sytuacjach z uczniami

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	6
2. Przegląd trudnych sytuacji szkolnych z udziałem uczniów	8
2.1. Rodzaje trudnych sytuacji z udziałem uczniów	8
2.2. Geneza niepożądanych zachowań	8
3. Rola i zadania dyrektora w przygotowaniu nauczycieli do interwencji w trudnych sytuacjach z udziałem uczniów	10
3.1. Przygotowanie kadry	10
3.2. Tworzenie procedur	11
3.3. Wybrane przepisy prawne	12
3.4. Współpraca dyrektora z kadrami	16
4. Procedury postępowania wobec uczniów – zachowania destrukcyjne	18
4.1. Przeszkadzanie w prowadzeniu/korzystaniu z zajęć dydaktycznych	18
4.2. Konflikt z udziałem ucznia	19
4.3. Zachowania agresywne i przemocowe	21
4.4. Niszczenie mienia	22
4.5. Kradzież	22
5. Procedury postępowania wobec uczniów – środki odurzające	24
5.1. Uczeń pod wpływem środków odurzających	24
5.2. Uczeń posiadający/rozprowadzający narkotyki	25
6. Procedury postępowania wobec uczniów – interwencje kryzysowe	26
6.1. Epizod psychiatryczny ucznia	26
6.2. Próba samobójcza ucznia	27
6.3. Próba okaleczenia innych osób lub samookaleczenia	28
6.4. Zagrożenie zamachem bombowym	28

7. Procedury postępowania wobec uczniów – uchylenie się od obowiązku szkolnego	30
8. Podsumowanie	31
9. Literatura	34
10. Załączniki	36
10.1. Załącznik 1. Przygotowanie kadry do interwencji w trudnych sytuacjach z uczniami (lista kontrolna dla dyrektora szkoły)	36
10.2. Załącznik 2. Ewaluacja szkoleń kadry (lista kontrolna dla uczestników)	36
10.3. Załącznik 3. Materiały pomocnicze do diagnozy sytuacji i ucznia (interwencje w sytuacjach kryzysowych)	37
10.4. Załącznik 4. Lista sprawdzająca dla nauczycieli (działania interwencyjne)	40
10.5. Załącznik 5. Arkusz kontrolny dla dyrektora (działania interwencyjne nauczycieli)	41
10.6. Załącznik 6. Arkusz kontrolny dla dyrektora (autoanaliza)	42

Artykuł zawiera przegląd sytuacji szkolnych z udziałem uczniów określanych mianem trudnych. Niektóre problemy da się rozwiązać szybko, inne wymagają zastosowania bardziej złożonych strategii interwencyjnych. Szkoła musi mieć wypracowane jednolite i skuteczne procedury postępowania w takich sytuacjach. Tekst omawia je szczegółowo. Wskazuje również rolę dyrektora w procesie ich tworzenia i realizacji.

1. WPROWADZENIE

Dyrektor szkoły stoi na czele placówki. Jego zadania to m.in.:

- dbanie o dobrą organizację pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- zatrudnianie fachowej kadry i umożliwianie jej rozwoju (np. poprzez udział w szkoleniach czy studiach podyplomowych),
- zapewnienie uczniom warunków do rozwoju osobistego, społecznego i edukacyjnego,
- troska o bezpieczeństwo wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły.

Najtrudniejszym obszarem pracy dyrektora i jego kadry jest niewątpliwie troska o uczniów. W pracy wychowawczo-dydaktycznej codziennie pojawiają się sytuacje, które wymagają szybkiej i skutecznej interwencji. W większości z nich zachowania dorosłych są automatyczne – mają wcześniej wypracowane sposoby postępowania z uczniem, który przeszkadza w prowadzeniu lekcji, ma słabe wyniki, nie wywiązuje się z obowiązku szkolnego czy zachowuje się agresywnie w stosunku do rówieśników.

Nie zawsze jednak nauczyciele sprawdzają, na ile skuteczne wobec uczniów są podejmowane przez nich działania oraz jaki wpływ mają na powtarzalność niepożądanych zachowań podopiecznych oraz na nastawienie do nich społeczności szkolnej. Dyrektor zna zazwyczaj ogólną sytuację oraz wie (lub intuicyjnie wyczuwa), jak jego pracownicy radzą sobie w trudnych sytuacjach z uczniami. Chodzi jednak o to, aby wiedzieć dokładnie i mieć wpływ na ich postępowanie wobec dzieci/młodzieży, zwłaszcza że zdarzają się sytuacje, w których dorośli czują się bezradni: ciężkie pobicia, narkotyki, kradzieże, atakowanie nauczycieli przez uczniów. Bezradność ta wynika z obawy przed:

- konsekwencjami swoich reakcji:
 - Czy jako nauczyciel mogę to zrobić?
 - Co jest zgodne z przepisami?
 - Co powie na moje działania dyrektor szkoły?
 - Czy jako dyrektor mam prawo tak postąpić?
- reakcją uczniów oraz ich rodziców:
 - Co zrobi uczeń, jeśli go zatrzymam/ukaram?

- Jak zareagują rodzice na informację, że ich dziecko pobito/ukradło/upiło się?
- Czy nie narażę szkoły na nieprzyjemności lub kłopoty?

Im poważniejsza sytuacja, tym więcej pojawia się dylematów i wątpliwości, jak należy postąpić. Tymczasem skuteczność działań zależy w dużej mierze od szybkiej i zdecydowanej reakcji opartej na znajomości prawa/ przepisów/procedur.

Artykuł prezentuje najczęściej występujące w szkole tzw. trudne sytuacje z udziałem uczniów, krótko wyjaśnia ich genezę oraz przedstawia szczegółowe strategie postępowania w każdej z nich. Znajdziesz tu, Dyrektorze, sposoby rozpoznawania i diagnozowania sytuacji trudnych/kryzysowych, doraźne procedury postępowania, a także informacje na temat instytucji, które trzeba zawiadomić. Dowiesz się ponadto, jak możesz przeszkolić swoich pracowników, aby skutecznie radzili sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych.